

Начало > Съдебни процедури > Граждански дела > Съдът на коя държава е компетентен?

Съдът на коя държава е компетентен?

Естония

1 До кой съд трябва да се подаде исковата молба — до обикновен граждански съд или до специализиран съд (напр. съд по трудовоправни спорове)?

Гражданските дела са подсъдни на окръжните съдилища (maakohus). Окръжните съдилища, действащи като първоинстанционни съдилища, разглеждат граждански дела. Гражданските дела обхващат широк кръг от области и включват спорове, произтичащи от различни договори и задължения, семейни и наследствени въпроси, спорове за вещни права, въпроси, свързани с дейности и управление на дружества и сдружения с нестопанска цел, въпроси, свързани с несъстоятелност и трудово право. За да се заведе гражданско дело, трябва да се подаде искова молба пред окръжен съд. В исковата молба, която се подава пред съда, трябва да се посочи лицето, срещу което се предявява претенцията, какво е естеството на претенцията, защо се предявява (т.е. какво е правното основание) и доказателствата в подкрепа на претенцията.

Производството по граждански дела се урежда от [Гражданския процесуален кодекс](#).

Въпреки че в Естония няма специализирани съдилища, някои спорове могат да бъдат отнесени за разглеждане пред извънсъдебни комисии, преди да се упражни правото на сезиране на съдилищата.

Например трудови спорове могат да се разрешават от [Комисията по трудови спорове](#) (*töövaidluskomisjon*). Комисията по трудови спорове е досъдебен, независим орган, който разрешава индивидуални трудови спорове. Както служителите, така и работодателите имат правото да се обърнат към комисията, като същевременно остават освободени от държавни такси. Разрешаването на трудови спорове от Комисията по трудови спорове се урежда от [Закона за разрешаване на трудови спорове](#). Процедурата на Комисията по трудови спорове не представлява задължителна досъдебна процедура. Влязло в сила решение на Комисията по трудови спорове е обвързващо за страните. Комисията по трудови спорове може да бъде сезирана с цел да разреши следните спорове, произтичащи от трудови правоотношения: 1) трудов спор, произтичащ от трудово правоотношение между служител и регистриран в Естония работодател или чуждестранен работодател, извършващ дейност в Естония чрез клон, и от подготовката на такова трудово правоотношение (индивидуален трудов спор); 2) трудов спор, произтичащ от член 7 от Закона за условията на труд на командировани в Естония служители, между командирован в Естония служител и неговия работодател (индивидуален трудов спор); 3) колективен трудов спор, произтичащ от изпълнението на колективен договор (колективен трудов спор). Комисията по трудови спорове не разрешава спорове за обезщетения за причинени вреди, които се дължат на увреждане на здравето, телесна повреда или смърт в резултат на трудова злополука или професионална болест. В подаденото до Комисията по трудови спорове заявление следва да се посочат обстоятелствата, свързани със спора. Например когато се оспорва прекратяването на трудов договор, следва да се представят времето и причината за прекратяването. Необходимо е да се опише естеството на разногласията между страните, т.е. това, което работодателят или служителят не е направил или е извършил незаконно. Всички изявления и претенции ще трябва да бъдат подкрепени с доказателства и поради тази причина следва да бъдат включени всички обстоятелства, които са подкрепени от писмени доказателства (трудова договор, взаимни споразумения или кореспонденция между служителя и работодателя и др.), или всяко друго позоваване на каквито и да е доказателства или свидетели. Тези писмени доказателства, които подкрепят претенцията на работодателя или служителя, следва да бъдат приложени към заявлението, когато се подава. Ако заявителят реши, че е необходимо да покани свидетел на заседанието, името и адресът на свидетеля следва да бъдат включени в заявлението. Претенции, произтичащи от договор между потребител и търговец, могат да бъдат уредени от [Комисията по потребителски спорове](#) (*tarbijavaidluste komisjon*). Разрешаването на потребителски спорове от страна на тази комисия се урежда от [Закона за защита на потребителите](#). Комисията по потребителски спорове е компетентна да урежда както вътрешни, така и трансгранични потребителски спорове, които произтичат от договори между потребители и търговци и които са инициирани от потребител, когато една от страните по спора е търговец, чието място на установяване се намира в Република Естония. Комисията по потребителски спорове също така е компетентна да урежда спорове, свързани с щети, причинени от дефектни продукти, при условие че щетите могат да бъдат доказани. Ако причиняването на щета е било установено, но не и точният ѝ размер (например в случай на непарична щета или щети, възникващи в бъдеще), размерът на обезщетението се определя от съда. Комисията не урежда спорове, свързани с предоставянето на нестопански услуги от общ интерес, образователни услуги, предоставяни от публичноправни юридически лица, здравни услуги, предоставяни от медицински специалисти на пациенти с цел оценка, опазване или възстановяване на тяхното здраве или предписването, издаването или доставката на лекарства и медицински изделия. Комисията също така не разрешава даден спор, когато претенцията произтича от причиняването на смърт, телесна повреда или увреждане на здравето, или спорове, процедурата за чието разрешаване е определена в други нормативни документи. Такива спорове се уреждат от компетентна институция или съд. Процедурата на Комисията по потребителски спорове не представлява задължителна досъдебна процедура. Списък на търговците, които не са спазвали решенията на Комисията, се публикува на уебсайта на Органа за защита на потребителите и технически надзор. Ако страните не са съгласни с решението на Комисията или не го спазват, те могат да отнесат въпросния спор за разглеждане пред окръжния съд.

Спорове за наем могат да бъдат уредени от комисия за наеми, чиито процедури се уреждат от

[Закона за разрешаване на спорове, свързани с наеми](#) (*üürivaidluse lahendamise seadus*). Комисията за наеми може да бъде сформирана като независимо ведомство на местен орган, който се занимава с разрешаването на спорове за наеми. Комисията за наеми не разрешава спорове, които включват финансови претенции, надвишаващи 3 200 EUR. Процедурата на Комисията за наеми не представлява задължителна досъдебна процедура. След влизането в сила на решение на Комисията за наеми страните не могат да предявяват в съда същата претенция на същото основание, а влязлото в сила решение на Комисията за наеми е обвързващо за страните.

2 Ако компетентни са обикновените граждански съдилища (т.е. те са съдилищата, които разглеждат съответния вид казуси), как може да се разбере до кой от тях трябва да бъде подадена исковата молба?

За да се определи кой съд е компетентен за разглеждането на дадено дело, е важно да се познават принципите на компетентността.

Компетентността е разделена в три категории: 1) обща компетентност, която зависи от местопребиваването на лицето; 2) факултативна компетентност; 3) изключителна компетентност (вж. раздел 2.2).

2.1 Има ли разлика между по-нисшестоящите и по-висшестоящите обикновени граждански съдилища (напр. районните съдилища като по-нисшестоящи съдилища и окръжните съдилища като по-висшестоящи такива) и ако да, кой от тях е компетентен по моя казус?

Съдилищата от по-нисша и по-висша инстанция се различават, тъй като съдебната система на Естония има три инстанции.

Окръжните съдилища (maakohus), действащи като първоинстанционни съдилища, разглеждат всички граждански дела. В даден закон може да се предвиди, че определени видове дела трябва да се разглеждат само от конкретни окръжни съдилища, ако това води до по-бързо разглеждане на делото или по друг начин прави процеса по-ефективен.

Областният съд (ringkonnakohtus) преразглежда решенията, постановени по граждански дела от окръжните съдилища в рамките на териториалната си компетентност, въз основа на жалби срещу решения и определения. Областният съд се произнася и по други дела, попадащи в определената му от закона компетентност.

Върховният съд (Riigikohtus) преразглежда решения, постановени по граждански дела от областните съдилища, въз основа на касационни жалби и жалби срещу определения. Върховният съд се произнася също така по молби за преразглеждане на съдебни решения, които вече са влезли в сила, в предвидените от закона случаи определя съд с подходящата компетентност, който да се произнесе по дадено дело, и се произнася по други дела, които по закон са от неговата компетентност. Върховният съд също така изпълнява функцията на Конституционен съд на Естония. Първоначално дадено дело се разглежда и решение по него се произнася от окръжния съд, действащ като първоинстанционен съд. Ако лице установи, че решението на първоинстанционния съд се основава на нарушение на правна разпоредба или че с оглед на обстоятелствата и доказателствата, които трябва да бъдат взети предвид в процедурата по обжалване, в рамките ѝ следва да бъде постановено решение, различно от постановеното от първоинстанционния съд, то има законното право да подаде жалба пред по-висшестоящ съд, т.е. областния съд. Областните съдилища са второинстанционни съдилища и следователно преразглеждат решенията, постановени от окръжни и административни съдилища, въз основа на обжалвания и жалби срещу определения. Областният съд се произнася по граждански дела като колегиален орган — по жалбата се произнася състав от трима съдии

Върховният съд е най-висшата инстанция. Той преразглежда решения, постановени по граждански дела от областните съдилища, въз основа на касационни жалби и жалби срещу определения. Върховният съд се произнася също така по молби за преразглеждане на съдебни решения, които вече са влезли в сила; в определени от закона случаи определя съд с подходящата компетентност, който да се произнесе по дадено дело; и се произнася по други дела, които по закон са от неговата компетентност. Касационното обжалване се отнася до подаването на жалба срещу съдебно решение, което не е влязло в сила въз основа на правни проблеми, и до преразглеждане на това решение в по-висшестоящ съд без повторна оценка на фактите. Преразглеждането на съдебни решения се отнася до повторното разглеждане на решенията и определенията, които вече са влезли в сила, в случаите, когато са възникнали нови обстоятелства, и въз основа на молба от страна в производството.

Участник в производството по обжалване може да подаде жалба пред Върховния съд срещу решение на областния съд, ако последният е нарушил съществено разпоредба на процесуалното право или е приложил неправилно разпоредба на материалното право. При дело пред Върховния съд даден участник в производството може да извършва процесуални действия и да подава молби и заявления единствено чрез адвокат. При производство, образувано въз основа на подадена молба във Върховния съд, даден участник в производството може да извършва процесуални действия и да подава молби и заявления лично или чрез адвокат. Върховният съд приема касационна жалба, ако тя отговаря на изискванията на закона, подадена е своевременно и ако:

- 1) областният съд очевидно е приложил неправилно в свое решение разпоредба на материалното право и неправилното прилагане на такава разпоредба е можело да доведе до неправилно решение;
- 2) при постановяването на решението областния съд е нарушил съществено разпоредба на процесуалното право и това е можело да доведе до неправилно решение.

Освен това Върховният съд приема даден въпрос, ако разглеждането на касационната жалба би било от основно значение по отношение на гарантиране на правната сигурност и оформяне на единната съдебна практика или за по-нататъшно развитие на правото.

2.2 Териториална компетентност (съдът в град А или съдът в град Б е компетентен по моя казус?)

Компетентност е правото и задължението на дадено лице да упражнява процесуалните си права пред конкретен съд. Компетентността е обща, факултативна или изключителна.

Общата компетентност определя съда, пред който може да бъде предявен иск срещу дадено лице и където могат да бъдат извършени други процесуални действия по отношение на дадено лице, освен ако в закона не се предвижда искът да трябва да бъде предявен или действието да бъде извършено в друг съд.

Факултативната компетентност определя съда, пред който могат да бъдат предявени иски срещу дадено лице и където могат да бъдат извършени други процесуални действия по отношение на дадено лице в допълнение към общата компетентност. Това означава например, че иск, включващ имуществена претенция срещу физическо лице, може да бъде предявен и пред компетентния съд по неговото дългосрочно място на престой. Ако дадено лице пребивава в чужда държава, иск, включващ имуществена претенция, може да бъде предявен срещу него и пред компетентния съд по местонахождението на имота, по отношение на който е предявен искът, или пред компетентния съд по местонахождението на друг имот на лицето.

Изключителната компетентност определя единствения съд, който може да бъде сезиран за постановяване на решение по гражданско дело. Освен ако в закона не е предвидено друго, компетентността по дела, заведени въз основа на подадена молба, е изключителна. Изключителната компетентност може да се определи например от местонахождението на недвижим имот, мястото на стопанска дейност на юридическо лице и т.н.

2.2.1 Основни правила за териториалната компетентност

Иск срещу физическо лице може да бъде предявен пред компетентния съд по местопребиваването му, а иск срещу юридическо лице може да бъде предявен пред компетентния съд по неговото седалище. Ако местопребиваването на физическото лице не е известно, искът срещу лицето може да бъде предявен пред компетентния съд по последното му известно местопребиваване.

2.2.2 Изключения от основните правила

Иск срещу гражданин на Република Естония, живеещ в чужда държава, по отношение на който се прилага екстериториалност, или срещу гражданин на Република Естония, работещ в чужда държава, който е държавен служител, може да бъде предявен пред компетентния съд по последното местопребиваване на лицето в Естония. Ако лицето не е пребивавало в Естония, срещу него може да бъде предявен иск пред окръжния съд на Харю (*Harju Maakohus*). Иск срещу орган на Република Естония или местен орган може да бъде предявен пред компетентния съд по седалището на въпросния държавен или местен орган. Ако посоченият държавен орган не може да бъде определен, искът се предявява пред окръжния съд на Харю. Ако не може да се определи местният орган, искът се предявява пред компетентния съд по седалището на селската община или градската управа.

Ищец може да предяви иск и срещу Република Естония и местен орган пред съда, който е компетентен по мястото му на пребиваване или на престой.

2.2.2.1 Кога може да се избира между съда по местожителството на ответника (съд, определен чрез прилагане на основното правило) и друг съд?

В определените в закона случаи е възможно избирането на съд, пред който може да бъде предявен иск срещу дадено лице и където могат да бъдат извършени други процесуални действия по отношение на дадено лице в допълнение към общата компетентност.

Компетентност, основана на мястото на престой — иск, включващ имуществена претенция, може да бъде предявен срещу физическо лице и пред компетентния съд по мястото му на престой, ако престоят му на това място е бил за по-дълъг период от време поради трудово или служебно правоотношение, обучение или поради друга подобна причина.

Компетентност, основана на мястото на стопанската дейност — иск, свързан с икономическите или професионалните дейности на ответника, може да бъде предявен и пред компетентния съд по мястото на неговата стопанска дейност.

Компетентност, основана на седалището на юридическо лице — юридическо лице, което се основава на членство, включително дружество или член, съдружник или акционер в него, може да предяви иск, произтичащ от неговото членство или дялово участие, срещу член, съдружник или акционер на юридическото лице и пред компетентния съд по седалището на юридическото лице.

Компетентност, основана на местонахождението на имот — ако дадено лице пребивава или има седалище в чужда държава, иск, включващ имуществена претенция, може да бъде предявен срещу лицето пред компетентния съд по местонахождението на имота, по отношение на който се предявява искът, или пред компетентния съд по местонахождението на друг имот, принадлежащ на лицето. Ако имотът е бил вписан в публичния регистър, искът може да бъде предявен пред компетентния съд по местонахождението на регистъра, в който е вписан имотът. Ако към имота се предяви претенция съгласно облигационното право, искът може да бъде предявен пред компетентния съд по местопребиваването или седалището на длъжника. Ако претенцията е обезпечена с актив, искът може да бъде предявен пред компетентния съд по местонахождението на актива.

Иск за събиране на вземане, обезпечено с ипотека или обременено с друга вещна тежест, или друг иск за подобно вземане, може да бъде предявен пред компетентния съд по местонахождението на недвижимия имот, при условие че длъжникът е собственик на регистрирания недвижимия имот, който е обезпечен с ипотека или е обременен с вещна тежест.

Компетентност за разглеждане на иск, произтичащ от собственост върху апартамент — иск срещу собственик на апартамент, произтичащ от правоотношение, свързано със собственост върху апартамент, може да бъде предявен пред компетентния съд по местонахождението на недвижимия имот, за който се отнася собствеността върху апартамент.

Компетентност, основана на мястото на изпълнение на договор — иск, произтичащ от договор или иск за установяване на недействителността на договор, може да бъде предявен пред компетентния съд по мястото, където се изпълнява оспорваното договорно задължение. В случай на договор за продажбата на движимо имущество мястото, на което движимото имущество е доставено или е трябвало да бъде доставено на купувача, съответно в случай на договор за предоставяне на услуги мястото, на което е била предоставена или е трябвало да бъде предоставена услугата, се счита за място на изпълнение на задължението. В други случаи мястото на стопанската дейност или при липса на такава — местопребиваването или седалището на длъжника, се счита за място на изпълнение на задължението. Тези разпоредби са прилагат, освен ако страните не са се договорили друго.

Компетентност, основана на местопребиваването на потребител — иск, произтичащ от договор или правоотношение, определено в членове 35, 46, 52, член 208, параграф 4, членове 379, 402, член 635, параграф 4, членове 709, 734 и 866 от [Закона за задълженията](#) (*võlaõigusseadus*), или иск, произтичащ от друг договор, сключен с предприятие, което има седалище или място на стопанската дейност в Естония, също може да бъде предявен от потребител пред компетентния съд по местопребиваването на потребителя. Посоченото по-горе не се прилага за искове, произтичащи от договори за превоз.

Компетентност за разглеждане на иск, произтичащ от застрахователен договор — титуляр на полица, бенефициер или друго лице, което има право да изисква изпълнение от страна на застрахователя въз основа на застрахователен договор, може да предяви иск срещу застрахователя, произтичащ от застрахователния договор, пред компетентния съд по местопребиваването или седалището на лицето. В случай на застраховка „Гражданска отговорност“ или застраховка за строителство, недвижимо имущество или движимо имущество заедно със строителство или недвижимо имущество — иск може да бъде предявен и срещу застрахователя пред компетентния съд по мястото на действието или събитието, което е причинило щетата, или мястото, на което е била причинена щетата.

Компетентност за разглеждане на иск, произтичащ от споразумение за права върху интелектуална собственост — иск, произтичащ от споразумение за прехвърляне на обект на авторско право, свързани с него права или права върху индустриална собственост или лицензионно споразумение, или иска за установяване на недействителността на такова споразумение, може да бъде предявен пред окръжния съд на Харю.

Компетентност, основана на местопребиваването или местоработата на служител — служител може също така да предяви иск, произтичащ от трудов договор, пред компетентния съд по местопребиваването или местоработата му.

Компетентност за разглеждане на иск, произтичащ от менителница или чек — иск, произтичащ от менителница или чек, може да бъде предявен пред компетентния съд по мястото на плащане на менителницата или чека.

Компетентност за разглеждане на иск, произтичащ от унищожаване или повреждане на имущество — иск за обезщетение за унищожаване или повреждане на имущество може да бъде предявен пред компетентния съд по мястото на действието или събитието, което е причинило унищожаването или повреждането, или мястото, където е било причинено унищожаването или повреждането.

Компетентност за разглеждане на иск, произтичащ от морскоправно вземане, спасителни дейности или договор за спасяване — иск, произтичащ от едно или няколко морскоправни вземания, посочени в [Закона за вещните права върху кораби](#) (*laeva asjaõigusseadus*), може да бъде предявен пред компетентния съд по местонахождението на кораба на ответника или пристанището на домуване на кораба. Иск, произтичащ от спасителни дейности или договор за спасяване, може да бъде предявен пред компетентния съд по мястото на извършване на спасителните дейности.

Компетентност по иск, свързан с делба на наследство — иск за установяване на право на наследяване, претенция на наследник срещу владелеца на наследството, претенция, произтичаща от завет или договор за наследство, или претенция за запазена част или делба на наследство могат да бъдат предявени пред компетентния съд по местопребиваването на наследодателя към момента на неговата смърт. Ако наследодателят е гражданин на Република Естония, но към момента на смъртта не е пребивавал в Естония, искът може да бъде предявен пред компетентния съд по последното местопребиваване на наследодателя в Естония. Ако наследодателят не е пребивавал в Естония, искът може да бъде предявен пред окръжния съд на Харю (*Harju Maakohus*).

Иск срещу съответници и няколко иска срещу един ответник — иск срещу няколко ответника може да бъде предявен пред компетентния съд по местопребиваването или седалището на един от съответниците, по избор на ищеца. Ако срещу един ответник предстои да се предявят няколко иска, основаващи се на един и същи факт, всички искове могат да се предявят пред съда, пред който може да се предяви иск, свързан с една или с няколко претенции въз основа на един и същи факт.

Компетентност за разглеждане на насрещен иск и иск от трета страна със самостоятелна претенция — насрещен иск може да бъде предявен пред съда, пред който е предявен първоначалният иск, ако са спазени условията за предявяване на насрещен иск и той не попада под изключителна компетентност и не е установено, че такъв вид дела се преразглеждат само от определен окръжен съд. Това се прилага и в случаите, когато съгласно общите разпоредби насрещният иск следва да се предяви пред чуждестранен съд.

Иск от трета страна със самостоятелна претенция може да бъде предявен пред съда, който разглежда основния иск.

Компетентност при производство по несъстоятелност — иск, свързан с производството по несъстоятелност или масата на несъстоятелността, срещу лице, обявено в несъстоятелност, синдик или член на комитет по несъстоятелност, включително иск за изключване на имущество от масата на несъстоятелността, може да бъде предявен пред съда, който е обявил несъстоятелността. Иск за признаване на вземане може също да бъде предявен пред съда, който е обявил несъстоятелността. Лицето, обявено в несъстоятелност, също може да предяви иск, свързан с масата на несъстоятелността, включително иск за възстановяване, пред съда, който е обявил несъстоятелността.

Ако дадено дело е едновременно от компетентността на няколко естонски съдилища, молителят има правото да избира пред кой съд да подаде молбата си. В такива случаи по делото се произнася съдът, който първи е получил молбата.

Ако даден иск е предявен пред компетентния съд по местопребиването или седалището на ответника или пред съда с изключителна компетентност, делото се разглежда в съдебната палата, чиято териториална компетентност включва местопребиването или седалището на ответника или мястото, съгласно което се определя изключителната компетентност. Ако различни места, служещи за определяне на компетентността, продължават да са от териториалната компетентност на един-единствен окръжен съд, но в районите на различни съдебни палати, ищецът избира съдебната палата, в която да се разглежда делото. Ако ищецът не избере съдебна палата, съдът определя къде ще се разглежда делото.

В Закона за съдилищата са предвидени по-прецизни географски области и области на териториална компетентност на съдилищата.

2.2.2.2 Кога трябва да се избере съд, различен от съда по местожителството на ответника (съд, определен чрез прилагане на основното правило)?

Компетентността е изключителна в предвидените от закона случаи. Изключителната компетентност определя единствения съд, който може да бъде сезиран за постановяване на решение по гражданско дело.

1) *Компетентност по местонахождение на недвижим имот* — искът се предявява пред компетентния съд по местонахождението на недвижимия имот, ако има за предмет:

претенции, свързани с признаване на съществуване на право на собственост, ограничено вещно право или друга вещна тежест върху недвижим имот или с признаване на липсата на такива права или тежести, или претенции, свързани с други права върху недвижим имот;

определяне на граници или делба на недвижим имот;

защита на владението на недвижим имот;

претенции по отношение на вещни права, произтичащи от собственост върху апартамент;

претенции, свързани с принудително изпълнение по отношение на недвижим имот;

претенции, произтичащи от договор за наем или договор за наем на стопански обект, отнасящ се до недвижим имот, или от друг договор за ползване на недвижим имот съгласно облигационното право, или от действителността на такива договори.

Иск, свързан с вещни сервитути, вещна тежест или право на предпочитително изкупуване, се предявява пред компетентния съд по местонахождението на обременения със сервитут или с тежест недвижим имот.

2) *Искане за прекратяване на прилагането на стандартни клаузи* — иск за прекратяване на прилагането на неравнопавна стандартна клауза или за прекратяване на действието и оттегляне на препоръката за клаузата от лицето, препоръчващо нейното прилагане (член 45 от Закона за задълженията), се предявява пред компетентния съд по мястото на стопанската дейност на ответника или, ако няма такова, пред компетентния съд по местопребиването или седалището на ответника. Ако ответникът няма място на стопанска дейност, местопребиване или седалище в Естония, искът се предявява пред съда, под чиято териториална компетентност попада прилагането на стандартната клауза.

3) *Компетентност по дело за отмяна на решение на орган на юридическо лице или обявяване на неговата нищожност* — искът за отмяна на решение на орган на юридическо лице или за обявяване на неговата нищожност се предявява пред компетентния съд по седалището на юридическото лице.

4) *Компетентност по брачни дела*

Брачните дела се считат за граждански дела, при които се постановява решение по искове с предмет:

развод;

унищожаване на брак;

установяване на съществуването или липсата на брак;

делба на общо имущество или други претенции, произтичащи от имуществени отношения между съпрузите;

други претенции, произтичащи от отношения между съпрузите, предявени от единия съпруг спрямо другия.

Даден естонски съд е компетентен да се произнася по брачни дела, ако:

поне единият от съпрузите е гражданин на Република Естония или е бил гражданин към момента на сключване на брака;

и двамата съпрузи пребивават в Естония;

местопребиването на единия съпруг е в Естония, освен когато е ясно, че съдебното решение, което трябва да се постанови, няма да бъде признато в държавите, чиито граждани са съпрузите.

При брачни дела, по които трябва да се произнесе естонски съд, иск се предявява пред компетентния съд по общото местопребиване на съпрузите или при липсата на такова — пред компетентния съд по местопребиването на ответника. Ако местопребиването на ответника не е в Естония, искът се предявява пред компетентния съд по местопребиването на общото дете на страните, което е малолетно или непълнолетно, а при липсата на общо дете, което е малолетно или непълнолетно — пред компетентния съд по местопребиването на ищеца.

Ако върху имуществото на отсъстващо лице е учредено попечителство поради изчезването на лицето или ако на дадено лице е назначен попечител поради ограничената му активна дееспособност, или ако на дадено лице е наложено наказание лишаване от свобода, иск за развод срещу такова лице може да бъде предявен и пред компетентния съд по местопребиването на ищеца.

5) *Компетентност по дела за родство и издръжка* — дело за родство е гражданско дело, при което съдът се произнася по иск, целящ установяване на родство или оспорване на вписване на родител в акт за раждане на дете или в регистъра на населението. Естонският съд може да се произнася по дела за родство, ако поне една от страните е гражданин на Република Естония или поне една от страните пребивава в Естония. При дела за родство, по които трябва да се произнесе естонският съд, искът се предявява пред компетентния съд по местопребиването на детето. Ако местопребиването на детето не е в Естония, искът се предявява пред компетентния съд по местопребиването на ответника. Ако местопребиването на ответника не е в Естония, искът се предявява пред компетентния съд по местопребиването на ищеца.

Тези разпоредби се прилагат и по отношение на дела за издръжка. Дело за издръжка е гражданско дело за постановяване на решение по иск с предмет:

изпълнение на законово задължение за издръжка от родител по отношение на малолетно или непълнолетно дете;

изпълнение на задължение за издръжка между родители;

изпълнение на задължение за издръжка между съпрузи;

изпълнение на друго законово задължение за издръжка.

6. Компетентност по дела, заведени въз основа на подадена молба

Освен ако в закона не е предвидено друго, компетентността по дела, заведени въз основа на подадена молба, е изключителна.

Бързо производство за издаване на заповед за плащане — бързото производство за издаване на заповед за плащане се провежда от отделението за заповеди за плащане в съдебната палата на Хаапсалу към окръжния съд на Пярну (*Pärnu Maakohtu Haapsalu kohtumaja*). За да се образува бързо производство за заповед за плащане по отношение на вземания за издръжка или вземания по дългове, уебсайтът <https://www.e-toimik.ee/> може да се използва за връзка с отделението за заповеди за плащане към окръжния съд. Бързото производство за издаване на заповед за плащане не се прилага по отношение на вземания, които надвишават 6400 EUR (вземания по дългове); тази сума обхваща както главните, така и акцесорните вземания. По подобен начин бързото производство не се прилага, ако исканата издръжка е по-голяма от 1,5 кратния минимален размер на издръжката. През 2020 г., 1,5 кратния минимален размер на издръжката се равнява на 438 EUR месечно. Бързото производство за издаване на заповед за плащане не се прилага, ако длъжникът не е посочен в акта за раждане на детето като родител на това дете.

Обявяване на лице за починало и установяване на времето на смъртта — естонски съд може да обяви дадено лице за починало и да установи времето на смъртта му, ако: 1) към момента на осъществяване на последен контакт с изчезналото лице то е било гражданин на Република Естония или е пребивавало в Естония към този момент; 2) е налице друг правен интерес, във връзка с който естонски съд да обяви лицето за починало или да установи времето на смъртта му.

Молба за обявяване на смъртта на лице и за установяване на времето на смъртта му се подава в съда по последното местопребиваване на изчезналото лице. Ако дадено лице е изчезнало във връзка с регистрирано в Естония корабокрушение, молбата се подава в съда по пристанището на домуване на кораба. В други случаи молба за обявяване на смъртта на лице или за установяване на времето на смъртта му се подава в съда по местопребиваването или седалището на молителя. Ако местопребиваването или седалището на молителя не се намира в Естония, молбата се подава в окръжния съд на Харю. Молба за изменение на времето на смъртта или за отмяна на обявяването на нечия смърт се подава в съда, който е установил времето на смъртта на лицето или го е обявил за починало.

Дела за настояничество или попечителство — дело за настояничество или попечителство е дело, свързано с назначаването на настойник или попечител на дадено лице или друго дело, свързано с настояничество или попечителство. Даден естонски съд може да се произнася по дело за настояничество или попечителство, ако: 1) лицето, което се нуждае от настояничество или попечителство, или лицето, което е поставено под настояничество или попечителство, е гражданин на Република Естония или пребивава в Естония; 2) лицето, което се нуждае от настояничество или попечителство, или лицето, което е поставено под настояничество или попечителство, се нуждае от защитата на естонски съд поради друга причина, включително случаи, в които имуществото на лицето се намира в Естония.

Назначаването на настойник или попечител трябва да се извърши в Естония, ако естонски съд и съд на чужда държава са с равностойна компетентност за учредяване на настояничество или попечителство и чуждата държава вече е назначила настойник или попечител или в чуждестранен съд е в ход производство за назначаване на настойник или попечител, при условие че решението на чуждестранния съд може да се признае в Естония и неназначаването на настойник или попечител в Естония е в интерес на лицето, което се нуждае от настояничество или попечителство.

По дело за настояничество или попечителство се произнася съдът по местопребиваване на лицето, което се нуждае от настояничество или попечителство. Назначаването на настойник или попечител на дете преди неговото раждане се разглежда от съда по местопребиваване на майката. Ако учредяването на настояничество или попечителство е поискано за братя или сестри, които пребивават или са в престой в рамките на териториалната компетентност на няколко съдилища, настойникът или попечителят се назначава от съда по местопребиваване на най-малкото дете. Ако в такъв случай в даден съд вече има висящо производство за настояничество или попечителство, по въпросното дело ще се произнесе този съд. Ако лице, което се нуждае от настояничество или попечителство, не пребивава в Естония или пребиваването му не може да бъде установено, по делото се произнася съдът, в чиято териториална компетентност лицето или неговото имущество се нуждаят от защита, или окръжният съд на Харю. По дело, свързано с лице, което е поставено под настояничество или попечителство, или с неговото имущество, се произнася съдът, който е назначил настойника или попечителя. При наличието на основателна причина по такова дело може да се произнесе и съдът по местопребиваването на лицето, поставено под настояничество или попечителство, или съдът по местонахождението на имуществото на такова лице.

Настаняване на лице в институция от затворен тип — по дело за настаняване на лице в институция от затворен тип се произнася съдът, който е назначил настойника или попечителя на лицето, или съдът, в който се провежда производството по дело за настояничество или попечителство. В други случаи по такива дела се произнася съдът, в чиято териториална компетентност се намира институцията от затворен тип. По делото може да се произнесе и съдът, който е приложил временна съдебна защита.

Временна съдебна защита по делото може да се прилага от всеки съд, в чиято териториална компетентност трябва да се прилага съответната мярка. По други дела, свързани с настаняването на лице в институция от затворен тип, включително дела за спиране или прекратяване на такова настаняване и дела за промени на периода на настаняване, се произнася съдът, постановил решението за настаняването на лицето в институция от затворен тип.

Учредяване на попечителство върху имуществото на отсъстващо лице — по въпроса за учредяването на попечителство върху имуществото на отсъстващо лице се произнася съдът по местопребиваване на отсъстващото лице. Ако отсъстващо лице няма местопребиваване в Естония, по въпроса за учредяването на попечителство върху имуществото на отсъстващото лице се произнася съдът по местонахождението на имуществото, за което се иска попечителство. По други въпроси, свързани с учредяване на попечителство върху имуществото на отсъстващо лице, включително за прекратяване на попечителството, смяна на управителя и промяна на задълженията му, се произнася съдът, който е назначил управителя.

Осиновяване — естонски съд може да се произнася по дела за осиновяване, ако осиновителят, един от съпрузите, желаещи да станат осиновители, или детето са граждани на Република Естония или ако местопребиваването на осиновителя, един от съпрузите, желаещи да станат осиновители, или детето се намира в Естония. Молба за осиновяване се подава в съда по местопребиваване на осиновяваното дете. Ако осиновяваното дете не пребивава в Република Естония, молбата се подава в окръжния съд на Харю. По дело за обявяване на осиновяване за недействително се произнася съдът, който е поставил решението за осиновяване.

Удължаване на активната дееспособност на малолетно или непълнолетно дете — по дела за удължаване на активната дееспособност на малолетно или непълнолетно дете може да се произнася естонски съд, ако малолетното или непълнолетното дете е гражданин на Република

Естония или пребивава в Естония. Молба за удължаване на активната дееспособност на малолетно или непълнолетно дете или молба за отмяна на решение за удължаване на активната дееспособност на малолетно или непълнолетно дете се подава в съда по местопребиваване на детето. Ако малолетното или непълнолетното дете не пребивава в Република Естония, молбата се подава в окръжния съд на Харю.

Установяване на родство и оспорване на отнасящо се до родител вписване след смъртта на лице — ако дадено лице иска да установи своето родство с починало лице или дадено лице оспорва отнасящо се до родител вписване в удостоверението за раждане на дете или в регистъра на населението след смъртта на лицето, вписано като родител в удостоверението за раждане или в регистъра на населението, молба във връзка с това се подава в съда по последното местопребиваване на лицето, което иска да установи родството си или по отношение на което се оспорва вписването в удостоверението за раждане или в регистъра на населението. Ако последното известно местопребиваване на лицето не се намира в Естония или ако местопребиваването му е неизвестно, молбата се подава в окръжния съд на Харю.

Други семейноправни въпроси, разглеждани въз основа на подадена молба — разпоредбите относно въпроси за настоящността и почителството се прилагат по отношение на други семейноправни въпроси, разглеждани въз основа на подадена молба, освен ако не е предвидено друго по закон или ако естеството на делото не налага друго. По въпроси, решавани въз основа на подадена молба, свързани с правоотношението между съпрузи или разведени съпрузи, се произнася съдът с териториална компетентност по общото местопребиваване на съпрузите или по последното им общо местопребиваване. Ако съпрузите не са имали общо местопребиваване в Естония или ако нито един от съпрузите не пребивава понастоящем в рамките на компетентността на съда по последното им общо местопребиваване, по въпроса се произнася съдът по местопребиваване на съпруга, чиито права може да бъдат ограничени с исканото определение. Ако местопребиваването на съпрузите не е в Естония или не може да бъде установено, по въпроса се произнася съдът по местопребиваване на молителя. Ако компетентността не може да бъде определена, по въпроса се произнася окръжният съд на Харю. Временна правна защита по семейноправен въпрос, решаван въз основа на подадена молба, може да се предоставя от всеки съд, в рамките на чиято териториална компетентност трябва да се прилага съответната мярка. Прилагане на мерки за управление на наследство — естонски съд може да прилага мерки за управление по отношение на наследство, намиращо се в Естония, независимо от държавата, чието право е приложимо по отношение на наследяването, и държавата, чиито орган или длъжностно лице е компетентен(но) съгласно общата компетентност да води производство по отношение на наследството. Мерки за управление на наследство се прилагат от съда по мястото на откриване на наследството. Ако производство по наследяване е образувано в чужда държава, а наследството се намира в Естония, мерките за управление на наследството могат да се прилагат от съда по местонахождението на наследството. Компетентност по дела във връзка с предявяване — молба за обявяване на ценна книга за недействителна се подава в съда по мястото на обратен изкупуване на ценната книга и, при липса на такова място, в съответствие с общата компетентност, приложима по отношение на емитента на ценната книга. Молба за образуване на производство във връзка с предявяване за погасяване на правата на собственика на недвижим имот се подава от владелеца на недвижимия имот съгласно разпоредбите на член 124 от [Закона за собствеността \(asjajõuguseadus\)](#) в съда, в чиято териториална компетентност се намира недвижимият имот. В предвидения в член 13 от [Закона за морската собственост](#) случай правоимащото лице подава молба за образуване на производство във връзка с предявяване за погасяване на правата на собственика на кораб до окръжния съд на Харю. Молба за образуване на производство във връзка с предявяване за погасяване на правата на неизвестен ипотекарен кредитор (член 331 от [Закона за собствеността](#)) се подава от собственика на обременения с тежест недвижим имот в съда, в чиято териториална компетентност се намира въпросният имот. Молба за погасяване на правата на неизвестен морски ипотекарен кредитор или залогополучател се подава от собственика на кораба, обременен с тежест, или собственика на заложения обект, обременен с регистрирано обезпечение върху движими вещи, съгласно член 59 от [Закона за морската собственост](#) в окръжния съд на Харю.

Компетентност по дела, заведени въз основа на подадена молба, свързани с публичноправни юридически лица — по дела, заведени въз основа на подадена молба, различни от тези, свързани с регистри, които се отнасят до дейности на дадено дружество, сдружение и фондация с нестопанска цел, включително дела, свързани с назначаването на заместващ член на управителния съвет или надзорния орган, одитор, одитор за извършване на специален одит и ликвидатор, както и по дела, свързани с определянето на размера на обезщетението за страните или заинтересованите страни на дружеството, се произнася съдът по седалището на юридическото лице или клона на чуждестранно дружество. Дела, свързани със собственост върху апартамент и обща собственост — по дело, заведено въз основа на подадена молба, свързано със собственост върху апартамент или обща собственост, се произнася съдът по местонахождението на недвижимия имот. Дела за достъп до обществен път и за учредяване на сервитут за търпимост относно системи за подобряване на терена и за комунални дейности — по дела за достъп до обществен път и за учредяване на сервитут за търпимост относно системи за подобряване на терена и за комунални дейности се произнася съдът по местонахождение на недвижимия имот, от който се търси достъп до обществен път или във връзка с който се търси учредяването на сервитут на търпимост относно система за подобряване на терена, или върху който се извършват комуналните дейности. Дела за признаване, декларация за изпълняемост и изпълнение на решения на съдилища на чужди държави — молба за признаване и за декларация за изпълняемост на решение на съд на чужда държава, молба за отказ от признаване, изпълнение или спиране на изпълнение или друга молба в рамките на изпълнителното производство се подава според местопребиваването или седалището на длъжника или в съда, в рамките на чиято териториална компетентност се иска провеждането на изпълнителното производство, освен ако не е предвидено друго в закон или международно споразумение.

Дела за обявяване на споразумение за доброволно уреждане на спор, постигнато в резултат на помирително производство — споразумение за доброволно уреждане на спор, постигнато в резултат на помирителното производство, посочено в член 14, параграф 1 от [Закона за помирението \(lepitusseadus\)](#), се обявява за изпълнимо от съда, в чиято териториална компетентност се провежда помирителното производство.

Дела за признаване и за декларация за изпълняемост на решения на арбитражни съдилища — молби за признаване и за декларация за изпълняемост на решения на арбитражни съдилища, постановени в Естония, или решения на арбитражни съдилища на чужди държави и молби за отказ решенията да бъдат признати или изпълнени се подават в окръжния съд на Пярну (*Pärnu Maakohus*). Молба за спиране на изпълнението на решение на арбитражен съд на чужда държава или друга молба в рамките на изпълнително производство се подава според местопребиваването или седалището на длъжника или в съда, в чиято териториална компетентност се иска провеждането на изпълнителното производство, освен ако не е предвидено друго в закон или международно споразумение. Ако една от страните по споразумение в арбитражно производство е потребител, молба за признаване и за декларация за изпълняемост на арбитражното решение или молба за отказ от признаване или изпълнение на арбитражното решение се подава в съда с териториалната компетентност по мястото на арбитражното производство.

Дела, образувани въз основа на подадена молба, се разглеждат в съдебната плата, в чиято териториална компетентност попада мястото, служещо за определяне на компетентността. Ако различни места, служещи за определяне на компетентността, продължават да са от териториалната компетентност на един-единствен окръжен съд, но са в районите на различни съдебни палати, ищецът избира съдебната палата, в която да се разглежда делото.

В Закона за съдилищата са предвидени по-прецизни географски области и области на териториална компетентност на съдилищата.

2.2.2.3 Могат ли страните сами да определят за компетентен съд, който при други обстоятелства не би бил компетентен?

Даден съд може също така да разглежда дадено дело съгласно компетентността в случаите, в които компетентността на този съд е предвидена в споразумение между страните и спорът е свързан с икономическите или професионалните дейности на двете страни или е свързан с икономическите или професионалните дейности на едната страна, а другата страна е държавата, местен орган или друго публичноправно юридическо лице, или ако и двете страни са публичноправни юридически лица.

Споразумение относно компетентността може да бъде сключено и ако местопребиваването или седалището на едната или и на двете страни не е в Естония.

Независимо от гореизложеното, споразумение относно компетентността се прилага и ако:

- 1) такова споразумение е постигнато след възникване на спора;
- 2) компетентността е договорена по дело, по което ответникът се установява или прехвърля мястото на стопанска дейност или седалището си в чужда държава след сключване на споразумението, или ако местопребиваването, мястото на стопанска дейност или седалището на ответника не е известно към момента на предявяване на иска.

Компетентност, определена по споразумение, е изключителна компетентност, освен ако страните не са споразумели за друго.

С определение на първоинстанционния съд дадено дело може да бъде отнесено за разглеждане пред друг първоинстанционен съд, ако за тази цел страните подадат съвместна молба преди първото съдебно заседание, или при писмена процедура — преди изтичането на срока за представяне на становища.

3 Когато компетентни са специализираните съдилища, как може да се разбере кой съд следва да бъде сезиран?

В Естония няма специализирани съдилища.

Връзки по темата

Съдебна система

Последна актуализация: 17/09/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.